

## ปัญหาทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562<sup>1</sup>

พ.อ.วิชัย ทรัพย์สิน<sup>2</sup>

ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่อยู่คู่กับมนุษย์ทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคมเกิดขึ้นได้เสมอและไม่สามารถหลีกเลี่ยง ความขัดแย้งเกิดประโยชน์ในด้านการได้แนวคิดใหม่ๆและการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น แต่หากจัดการความขัดแย้งไม่ดีก็อาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงได้ ความขัดแย้งนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่บุคคลสองคนหรือสองกลุ่มขึ้นไปที่มีจุดยืนแตกต่างกันและไม่สามารถปรับเข้าหากันได้ สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภทหลักๆ กล่าวคือ **ความขัดแย้งภายใน (Internal conflict)** เป็นเรื่องของจิตใจของบุคคลซึ่งเกิดความแปลกแยกในตัวเองที่แปลกแยกจากคนอื่น กับ**ความขัดแย้งภายนอก (External conflict)** หมายถึง ภาวะของความขัดแย้งที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ไม่เห็นพ้องต้องกันเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาชาติพันธุ์ ข้อมูล ผลประโยชน์ และโครงสร้างทางองค์กรและสังคมที่แตกต่างกัน(ชลัท ประเทืองรัตน,2559)

ความขัดแย้งที่มีผลในเชิงบวก จะเป็นผลดีต่อตัวเอง องค์กร และสังคม ทั้งในแง่ของทัศนคติ และพฤติกรรม สามารถที่จะหาทางออกในเชิงสมานฉันท์ ในขณะที่ ความขัดแย้งที่มีผลในเชิงลบจะก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเอง องค์กรและสังคมอาจจะย้อนออกมาในมิติของความรุนแรง อาทิ การคำทอ การทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย การทำสงครามส่วนความขัดแย้ง (ชลากร เทียนส่องใจ, 2553, หน้า 18) ความขัดแย้งสามารถเกิดขึ้นได้เป็นปกติในชีวิตประจำวันแต่ความขัดแย้งที่ไม่ปกติจะเป็น ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อเรื้อรัง (Protracted conflicts) การจัดการกับความขัดแย้งที่ยืดเยื้อเรื้อรังสามารถก่อให้เกิดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน เราไม่สามารถใช้การจัดการความขัดแย้งโดยใช้กำลังทหารเพื่อยุติความขัดแย้งชั่วคราวแต่ต้องใช้การจัดการกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความรู้สึกปลอดภัย อัตลักษณ์การมีส่วนร่วมความเท่าเทียมกัน เพื่อที่จะสามารถจัดการความขัดแย้งที่เรื้อรังนั้นได้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการจัดการความขัดแย้งที่ยืดเยื้อเรื้อรังโดยผ่านการใช้ข้อกฎหมายเพื่อใช้ลดข้อพิพาทต่างๆ ที่จะนำไปสู่คดีความในกระบวนการยุติธรรมในชั้นระดับศาล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทขัดแย้งในรูปแบบของคดีความระหว่างบุคคล หน่วยงาน องค์กร เพื่อการลดจำนวนคดีความขัดแย้งในระดับชั้นศาล รวมถึงการลดจำนวนงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังพลในการจัดการความขัดแย้งในรูปแบบของคดีความโดยผ่าน

---

<sup>1</sup> บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฬารัตน์ทองสุวรรณค์ และรองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชบริหารเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดลพบุรี คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 โดยการศึกษาเนื้อความตามข้อกฎหมาย และปัญหาทางข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยจากพระราชบัญญัติฉบับนี้

การศึกษาพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 นี้โดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเขียนบรรยายผลเชิงพรรณนา การศึกษาเนื้อความตามข้อกฎหมาย และปัญหาทางข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยจากพระราชบัญญัติและศึกษาปัญหาทางข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 และเสนอแนวทางเกี่ยวกับการใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้ วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเขียนบรรยายผลเชิงพรรณนา

จากการศึกษาพบว่า การไกล่เกลี่ยนั้น จะใช้วิธีการเจรจา ซึ่งการเจรจาดังกล่าวเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบมีทั้งการเจรจาแบบต่อรองมุ่งเน้นผลแพ้ชนะ กับ การเจรจาเพื่อสมานฉันท์ สร้างสัมพันธ์อันดีต่อกัน สำหรับการเจรจาระหว่างคู่กรณีเพื่อหาจุดร่วม หรือข้อตกลงร่วมกันเรียกว่า “การเจรจาไกล่เกลี่ย” การเจรจาจะง่ายขึ้น หากปัญหาระหว่างคู่กรณีไม่ซับซ้อนและมีผู้เกี่ยวข้องน้อย อีกทั้งไม่เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน แต่ถ้าหากเป็นปัญหาระหว่างคู่กรณีที่มีความรุนแรงยืดเยื้อ การเจรจาจะทำได้ยาก จำเป็นที่จะต้องมีการระดมสมองอื่น เข้ามาร่วมด้วย ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2546) กล่าวว่า การแก้ไขข้อขัดแย้ง (Conflict Resolutions) ที่ลึกซึ้งต้องเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในกรณีที่เกิดขึ้น และวิเคราะห์สภาพความขัดแย้งให้ลึกซึ้งโดยคำนึงถึงมิติแห่งความเป็นมนุษย์ที่เน้นความเมตตาและการให้อภัย ดังนั้น การเจรจาที่ยากจะต้องมองในมิติของคุณค่าด้านจิตใจ และคุณค่าของความเป็นมนุษย์มากกว่าที่จะมองเฉพาะด้านมิติของผลประโยชน์ร่วมกันเพียงด้านเดียว

สำหรับการไกล่เกลี่ยโดยคนกลางหมายถึง การมีบุคคลภายนอกเข้ามาดำเนินการไกล่เกลี่ยเพื่อช่วยมาทำหน้าที่เป็นคนกลางให้เกิดข้อตกลงร่วมกัน คนกลางจะไม่มีอำนาจตัดสินใจ มีหน้าที่แต่เพียงอำนวยความสะดวกกระตุ้นให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาเจรจากันเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงที่ยอมรับร่วมกันได้ การเจรจาเป็นการที่คู่กรณีพูดคุยเพื่อหาข้อตกลงหรือยุติปัญหาด้วยกันเองโดยไม่ต้องพึ่งพิงบุคคลที่สาม ในขณะที่การไกล่เกลี่ยโดยคนกลางเป็นกระบวนการที่บุคคลที่สามเข้ามาช่วยกำกับกระบวนการและกระตุ้นให้คู่กรณีตัดสินใจหาข้อตกลงร่วมกัน การเจรจาจึงเป็นวิธีการที่คู่กรณีมักเลือกใช้ในการจัดการปัญหาเป็นอันดับแรก นอกเสียจากว่าปัญหามีระดับที่รุนแรงมากขึ้นจนควบคุมได้ยาก คู่กรณีจึงจะเลือกใช้วิธีการไกล่เกลี่ยโดยคนกลางด้วยการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอกหรือบุคคลที่สาม

ในส่วนของเนื้อหาพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ในมาตรา 3 ระบุว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสเจรจากลางกันระงับข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาโดยสันติวิธีและปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนอกศาลและการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลสำหรับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนอกศาล หมายถึง

การไต่ถามที่ขังไม่ได้นำข้อพิพาทนั้นไปฟ้องคดีต่อศาล การไต่ถามที่ขังลงด้วยการทำบันทึกข้อตกลงเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความด้วยกัน ส่วนการไต่ถามข้อพิพาทในศาลหมายถึง คู่กรณีได้ฟ้องคดีต่อศาล และศาลจัดให้มีการไต่ถาม

ศาลจะตรวจบันทึกข้อตกลงที่โจทก์จำเลยทำขึ้น ถ้าเห็นว่าชอบด้วยกฎหมาย สามารถบังคับได้ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแล้ว จะมีคำพิพากษาไปตามข้อตกลง เรียกว่า “พิพากษาตามยอม” มีผลเป็นคำพิพากษา

จากประวัติความเป็นมาด้านกระบวนการไต่ถามข้อพิพาททางแพ่งนั้น ได้ถูกบัญญัติตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ในพระราชบัญญัติกระบวนการทบทวนคดีมาตรา 9 กำหนดไว้ว่า เมื่อโจทก์จำเลยมาศาลพร้อมกันแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดี จะต้องทำการไต่ถามเพื่อให้โจทก์จำเลยได้เจรจาทางยุติข้อพิพาทก่อน หากโจทก์จำเลยตกลงกันไม่ได้จึงดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป การไต่ถามโดยผู้พิพากษาที่พิจารณาคดียังคงหลักการเช่นเดิมจวบจนถึงพระราชบัญญัติฉบับปัจจุบัน แต่มีรายละเอียดเพิ่มเติมบัญญัติไว้ใน มาตรา 19, 20 และ 20 ทวิ ต่อมาปี พ.ศ. 2562 จึงมีการแก้ไขบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยเพิ่ม มาตรา 20 ตรี ให้ศาลมีอำนาจไต่ถามข้อพิพาทก่อนฟ้องได้ แต่เนื่องจากพบว่าผู้พิพากษาถูกร้องเรียนด้วยถูกกล่าวหาว่าไม่เป็นกลาง ใน พ.ศ. 2537 ศาลแพ่งจึงสร้างระบบไต่ถามขึ้นใหม่โดยนำเอารูปแบบการไต่ถามจากสหรัฐอเมริกาและอังกฤษมาใช้โดยมีผู้ไต่ถามเป็นคนละคนกับผู้พิพากษาองค์คณะที่พิจารณาคดี ข้อเท็จจริงจากสำนวนการไต่ถามไม่เข้าไปเป็นพยานหลักฐานในสำนวนคดี และมีห้องประชุมไต่ถามโดยเฉพาะแยกออกมาจากห้องพิจารณาคดี ภายหลังรูปแบบการประชุมไต่ถามได้กำหนดให้บุคคลภายนอกที่มีความรู้ ความชำนาญในการไต่ถามเรียกว่า “ผู้ประนีประนอม” ทำหน้าที่แทนผู้พิพากษาเกือบทั้งหมด ยกเว้นในกรณีที่จำเป็น

สำหรับการไต่ถามข้อพิพาทนอกศาลยังไม่มีกฎหมายรับรองและไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะมากำหนดและรับรองหลักเกณฑ์ วิธีการ และกระบวนการไต่ถาม รวมทั้งการบังคับตามข้อตกลงในการไต่ถาม หน่วยงานที่ดำเนินการด้านการไต่ถามจึงจัดทำระเบียบของตนเองขึ้นใช้บังคับ แต่ยังคงมีปัญหาด้านอายุความ หมายถึง ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้คู่กรณีที่มีเหตุพิพาทโต้แย้งสิทธิกัน และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเกิดสิทธิเรียกร้องอย่างใด ๆ จากคู่กรณีอีกฝ่าย จะต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้คู่กรณีอีกฝ่ายปฏิบัติตามสิทธินั้นภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ถ้าคู่กรณีฝ่ายที่มีสิทธิเรียกร้องไม่ฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความ สิทธิเรียกร้องนั้นเป็นอันขาดอายุความศาลจะพิพากษายกฟ้อง แต่สำหรับอายุความสำหรับการไต่ถามนั้นแยกไว้เป็นการเฉพาะ กล่าวคือเมื่อคู่กรณีเข้าสู่ระบบการไต่ถามอายุความยังคงเดินต่อไปไม่หยุด ไม่มีผลต่อเรื่องขาดอายุความ ปัญหาที่พระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ได้แก้ไขไว้แล้วใน

นอกจากนี้ การแต่งตั้งผู้ไต่ถามโดยหน่วยงานซึ่งดำเนินการไต่ถามจะจัดให้ผู้ไต่ถามที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะเรื่องเป็นพิเศษให้ทำหน้าที่ไต่ถามข้อพิพาทเรื่องที่มีประเด็นตรงกับความรู้อาจารย์เฉพาะเรื่องนั้น อีกทั้งการรักษาความลับของข้อมูลในการไต่ถามไม่ให้ถูกนำไปใช้อ้างอิงต่อบุคคลภายนอก และหากคู่กรณีตกลงกันได้และต้องการให้มีกฎหมายรับรองข้อตกลง คู่กรณีก็จะทำบันทึกข้อตกลงให้มีลักษณะเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 850 ถึง 852 ปัญหาที่พระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ได้แก้ไขไว้แล้วในส่วนที่ 2 มาตรา 32, 33 และ 34

สำหรับหลักเกณฑ์ วิธีการ และกระบวนการไต่ถามตามพระราชบัญญัติการไต่ถาม ข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย กำหนดให้เป็นกฎหมายไต่ถามกลาง ใช้บังคับกับการไต่ถามข้อพิพาทนอกศาล ใช้ได้กับทั้งการไต่ถามโดยหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน ไม่ใช้กับการไต่ถามข้อพิพาทในศาลและในชั้นการบังคับคดีและการไต่ถามข้อพิพาทโดยหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่กฎหมายเฉพาะรับรอง กำหนดประเภทคดีที่รับไต่ถามได้และไม่ได้ เพิ่มหลักเกณฑ์และวิธีการไต่ถามที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการไต่ถามข้อพิพาทนอกศาล ข้อตกลงมีผลเสมือนเป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ศาลมีอำนาจถอนการขอข้อตกลงอีกชั้นหนึ่งว่าบังคับได้หรือไม่ได้ และกฎหมายให้สิทธิคู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งศาลนั้นได้ มีบทบัญญัติคุ้มครองผู้ไต่ถามซึ่งทำหน้าที่โดยสุจริตให้ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา ส่วนผู้ไต่ถามซึ่งทำหน้าที่โดยไม่สุจริตมีบทกำหนดโทษให้ต้องรับผิดชอบทางอาญามีโทษถึงจำคุก และรับรองว่าการไต่ถามเป็นอาชีพประเภทหนึ่ง ดังนั้นจากระบบการไต่ถามข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ผู้ไต่ถามจึงต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี และมีจริยธรรมผู้ไต่ถามเพื่อให้การไต่ถามมีประสิทธิภาพสูงและสามารถคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีและบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทได้อย่างถูกต้องเป็นธรรม

สำหรับเนื้อหาของพระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 นั้นเป็นกฎหมายเฉพาะนอกเหนือวิธีพิจารณาทางแพ่งและอาญา มีผลใช้บังคับ 19 พฤศจิกายน 2562 มีผลคล้ายอนุญาโตตุลาการ และนำผลข้อตกลงไปบังคับตามกฎหมาย มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ มีผลกับอายุความ ทางแพ่ง / อาญา และเป็นความสมัครใจของคู่กรณีที่ขอมติเข้าสู่กระบวนการไต่ถาม สำหรับกฎหมาย หรือระเบียบของหน่วยงานซึ่งดำเนินการไต่ถามข้อพิพาททางแพ่งส่วนใหญ่จะระบุกำหนดประเภทของข้อพิพาท กำหนดจำนวนทุนทรัพย์ของข้อพิพาท กรอบการพิจารณาการจำกัดข้อพิพาทที่จะนำเข้าสู่ระบบไต่ถามที่สำคัญคือ “ข้อตกลง” ซึ่งต้องชอบด้วยกฎหมาย ปฏิบัติได้ และทุกฝ่ายได้ประโยชน์ รวมทั้งไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมของประชาชนด้วย พระราชบัญญัติการไต่ถามข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า ข้อพิพาททางแพ่งประเภทใดหรือข้อพิพาททางแพ่งที่มีจำนวนทุนทรัพย์เท่าใดที่สามารถนำมาไต่ถามตามพระราชบัญญัตินี้ได้หรือไม่ได้ ตามมาตรา 20 กล่าวคือ ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่

มิใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ ข้อพิพาทระหว่างทนายทนายเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก ข้อพิพาทอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ข้อพิพาทอื่นนอกจาก (1) (2) และ (3) ที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาท หรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ส่วนเนื้อหาทางอาญานั้น การไกล่เกลี่ยจะใช้สำหรับความผิดชั้นยอมความได้ หลัโทษบางมาตรา 390-395,397 ได้แก่ ประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายต่อกาย/จิตใจ ทำร้ายไม่เป็นอันตรายต่อกายและจิตใจ ทำให้กลัวหรือตกใจโดยขู่เข็ญ คุกคามซึ่งหน้า ไล่ต้อนสัตว์เข้าไปในสวน/ไร่/นา ปลอมแปลงลายสัตว์ ทั้งซากสัตว์ อื่น ๆ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

หากผลการไกล่เกลี่ยสำเร็จ กรณีข้อพิพาททางแพ่ง หน่วยงานรัฐจะทำบันทึกข้อตกลงการระงับข้อพิพาท หากเป็นภาคประชาชน จะทำบันทึกข้อตกลงการระงับข้อพิพาท และหนังสือรับรองจากกรมคุ้มครองสิทธิผลไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงฯ คู่กรณียื่นคำร้องต่อศาลเพื่อบังคับตามข้อตกลงฯ โดยทำภายใน 3 ปี ส่วนกรณีทางอาญา สิทธินาคคืออาญาฟ้องระงับ หากการไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จจะ เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมปกติ หากครบกำหนดอายุความให้ขยายอายุความไป 60 วัน คคืออาญาพนักงานสอบสวนให้หยุดนับอายุความในคดีอาญา

สำหรับคุณสมบัติผู้ไกล่เกลี่ยที่ขึ้นทะเบียนจะต้องผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยตามหลักสูตรของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ หรือ ตามกฎหมาย

จากการศึกษาพบว่า การใช้ข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ดังที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้ ช่วยคัดกรองคดีความและช่วยลดความขัดแย้งที่ยืดเยื้อเรื้อรังที่จะนำไปสู่ในกระบวนการยุติธรรมในระดับชั้นศาล

อย่างไรก็ตาม พบว่ามีปัญหาในด้านจัดการงบประมาณมีไม่มากนักจึงไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในทุกมิติ สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 ในด้านปัญหาทางกฎหมายตามวิธีการไกล่เกลี่ยนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้ไขกฎหมายด้วยการกำหนดการลงโทษจากเดิมให้มากขึ้น โดยเพิ่มจาก 2 ปีเป็น 5 ปี ซึ่ง เพื่อผู้ที่กระทำผิดต้องโทษในคดีอาญาจะเกิดความเกรงกลัวในการสูญเสียอิสรภาพของตนเอง ดังนั้น จึงขอเสนอการแก้ไข ด้านการรับโทษในประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ ควรเพิ่มระบุบทบัญญัติ ในพระราชบัญญัตินี้ เพื่อที่จะสามารถนำมาในพระราชบัญญัตินี้ด้วยได้

ส่วนผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 นี้ จะต้องกำหนดแนวทาง วิธีการ และขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างชัดเจนและง่ายต่อการปฏิบัติ นอกจากนี้ ในด้านการปฏิบัติงานเพื่อบริการประชาชนควรเพิ่มงบประมาณค่าตอบแทนสำหรับผู้ปฏิบัติไกล่เกลี่ย รวมถึงสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประสานงานการปฏิบัติงานในทุกมิติ ตลอดจนการดำเนินงานของผู้ที่มีอำนาจที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุม การใช้งานตามภารกิจนี้ จะต้องมีความยุติธรรม ปฏิบัติในทุกขั้นตอนด้วยความเป็นกลาง

## เอกสารอ้างอิง

ชลัท ประเทืองรัตนนา.(2559). การไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง : เส้นทางแห่งการสร้างความสำเร็จร่วมกัน.

กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

ชลากร เทียนส่องใจ.(2553). การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางเชิงพุทธ: หลักการและเครื่องมือสำหรับการจัดการ

ความขัดแย้ง.. สืบค้นจาก [https://peaceresourcecollaborative.org/theories/facilitation-](https://peaceresourcecollaborative.org/theories/facilitation-mediation/buddhistmed#)

mediation/buddhistmed#

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เล่มที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี

มหาวิทยาลัยมหิดล. ทักษะการไกล่เกลี่ย. สืบค้นจาก [www.peace.mahidol.ac.th/calm\\_tech.doc](http://www.peace.mahidol.ac.th/calm_tech.doc)

สามารถ มั่งส้ง. คุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย : ธรรม 8 ประการ. สืบค้นจาก

<https://mgronline.com/daily/detail/9560000128952>

American Arbitration Association. (2005). **Model Standard of Conduct for Mediators** Retrieved from

[https://www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/2011\\_](https://www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/2011_)

Belak, Tony. (2002). **Obstacles To Successful Mediation.** Retrieved from

<https://www.mediate.com/articles/belak2.cfm>